EĞİTİMDE YENİ TEKNOLOJİ KULLANIMINDAKİ VİRAJLARDA BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİMİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Gıyasettin AYTAŞ
"M.E. Bakanlığı
METARGEM Bölüm Başkanı

Bilgisayar teknolojisi her geçen gün büyük bir gelişme gösterirken, kullanım alanları da son yıllarda hayli mesafe kat etmektedir. Bu durum, üniversite giriş imtihanlarında öğrencilerin bilgisayar mühendisliği bölümlerine karşı göstermiş oldukları aşırı ilgiden ve bilgisayar konusunda eğitim görmüş olanlara sağlanan cazip imkânlardan daha iyi anlaşılmaktadır.

Bilgisayar eğitimi veren dershanelerin artması, Halk Eğitim Kurslarında bilgisayar bölümlerine olan rağbet ve LİMME Projesi çerçevesinde bilgisayar eğitimine karşı aşırı talep bu çağın aletinin günlük hayatımıza girdiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Bilgisayarın faydalarını saymak artık gereksizdir. Çünkü herkes bu makinanın her sahada kullanılması gereğine inanmış durumdadır. Bütün bunların yanında, bilgisayarın en büyük faydası eğitim ve öğretimde daha çok ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde "Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi" başlatılmış, önce deneme uygulamaları şeklinde yürütülen bu proje, bugün bütün ülke sathına yaygınlaştırılmıştır. Bununla beraber ortaya bazı problemlerin çıktığı da gözlenmektedir. Her ne kadar yaygınlaştırılan bu projenin cazip yanları görülüyor olsa bile, öğretmen yetersizliği, makinalardaki uyumsuzluk gibi problemler, henüz çözülmüş ya da çözülme aşamasında değildir.

Belli şartlar taşımayan ve gelişmiş teknolojilere ileride uyum sağlayamayacak bilgisayarların seçimi, gelecekte ülkemizi bir bilgisayar mezarlığına çevireceği endişesini uyandırmaktadır. Bunun diğer bir olumsuz yönü de, hem maddi, hem de manevi kayıpların eğitimde telafisi mümkün olmayan noktalara ulaşacak olmasıdır. Bu yüzden seçilecek bilgisayarların servis ve yedek parçasının yanında, dünyada kabul edilmiş ve yaygın bir şekilde kullanılan teknolojiye sahip olmasına dikkat edilerek, bu özellikleri taşıyan bilgisayarların tercih edilmesi gerekmektedir. Yoksa kişisel tercih ve hataların faturası gelecek nesillere ödettirilmiş olur. Buna da hiç kimsenin hakkı olmasa gerek.

Bilgisayarın belli bir dönemden sonra, öğrencinin gelişmesinde büyük etkisi olduğu eğitimciler tarafından ortaya konmaktadır. Her şeyden önce bilgisayarların gelişmeyi sağlamasının yanında öğrencilerin zekâlarında da önemli oranda etkili olduğu bilinen bir gerçektir. Öğrenme yeteneğinde de etkili olan bilgisayarın, gelişmiş ülkelerde yapılan incelemeler ve uygulamalar sonucunda öğrenci başarısında gözle görülen yükselmelere neden olduğu tespit edilmiştir. Bu yüzden gelişmiş ülkelerin büyük bir kısmında bilgisayarlı eğitimin kapsamı ve etkinliği arttırılmış, yeni arayış ve planlamalara başvurulmuştur.

Bilgisayarlı eğitimin yaygın olarak uygulandığı ülkelerde, yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, bilgisayarın kullanılmadığı eğitim kurumlarının, bilgisayarla eğitim yapan kurumlara göre daha başarısız, bilgisayarlı eğitim yapanların ise başarı oranlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Eğitimin her sahasında ihtiyaçlara göre kullanılan bilgisayarlardan azami verimi elde etmek, ileride problemlerle karşı karşıya kalmamak için, bazı önemli noktaların göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bunların başında bilgisayarlı eğitimde teknolojik yeniliklerin yakından takibe dilerek, kullanım alanlarının ihtiyaca göre yaygınlaştırılması gelmektedir. Özellikle bu eğitim şeklinin yeni uygulandığı ve uygulama sahasının daha da yaygınlaştırıldığı ülkemizde, bazı önemli ayrıntılara dikkat çekmek gerekir. Bunlar içerisinde öğretmen eğitimi, donanım,

yazılım ve organizasyonu saymak mümkündür.

Ülkemizde bilgisayar destekli eğitim için öğretmen yetiştirilmesi genellikle hizmet içi eğitim kursları yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu durum ise, arzu edilen verimin alınması için yeterli olmayıp, gün geçtikçe problemlerin daha da artmasına sebep olmaktadır. Çünkü, kısa aşamalı kurslarda öğretmenin ilk defa karşılaştığı ve kendisinden kullanılması istenen bu makinaya intibakı zor olmaktadır. Ayrıca öğretmen bilgisayar konusunda belli bir yaştan

sonra bilgilendirildiğinden, zaman zaman çok küçük yaştan beri bilgisayarı bir oyun aracı olarak kullanan öğrenciler karşısında güç durumlara düşmektedir. Bir diğer husus da öğretmenlerin bilgisayar eğitimi konusunda yeterli oranda bilgilendirilmemiş ve bu eğitim şeklinin verimliliğine tam anlamıyla inandırılmamış olmalarıdır. Bu durum da, öğretmen eğitiminde ve yetiştirilmesinde gecikmelere sebep olmaktadır. Burada ortaya çıkan bir diğer gerçek de öğretmenlerimizin bilgisayar konusunda motivasyon eksikliğinin olmasıdır. Hizmet içi eğitim kurslarının görevlerinden biri de bu eksikliği giderici çareleri ele almasıdır.

Öğretmen yetiştirme modellerinden bir diğeri de, daha uzun vadeli yatırımı gerektiren, ancak kesin çözümler sağlayacak olan eğitim fakültelerinden bilgisayar destekli eğitim için öğretmen yetiştirilmesidir. Bu konuda çok geç kalındığı bilinmekle beraber, bir an evvel bilgisayarlı eğitim için bu fakültelerden öğretmen yetiştirilmesine önem vermemiz gerekmektedir. Bu noktada eğitim fakültelerinin donanım ve yazılım ihtiyaçlarına cevap verecek maddi kaynakların sağlanmasına ihtiyaç vardır. Bilhassa bünyelerinde eğitim fakültesi bulunan üniversiteler için öğretmen yetiştirme konusunda ek kaynakların sağlanması gerekmektedir.

Öğretmenin eğitiminin yanında niteliklerinin de yeni teknolojileri kullanma ve uygulama konusunda önemli fonksiyonu vardır. Bilhassa kendisini eğitimde yeni teknolojilerin kullanılması konusunda yetiştirmiş olan öğretmenlerin diğerlerinden farklı bir statüye getirilmesi maddi ve manevi imkânlarla desteklenerek, diğerlerinin de bu konuya ilgilerinin çekilmesine sebep olacaktır. Birçok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de ödül müessesi işletilerek, yeni teknolojilere intibak etmiş olan öğretmenler ödüllendirilip onore edilmelidir. Böylece nitelikli öğretmenlerin artması teşvik edildiği gibi, aynı özelliklere sahip öğretmenlerin de artmasına zemin hazırlanacaktır.

Ülkemizde bilgisayar destekli eğitim projesi kapsamında hizmet içi eğitime tabi tutulan öğretmenlerin büyük bir ekseriyetinin uygulama safhasında bocaladıkları, yeterli eğitimi alamadıkları için uygulamada zorluklarla karşılaştıkları ve sonunda da büyük moral bozukluğuna uğrayarak bu eğitim şeklinden soğudukları gözlenmektedir. Ortaya çıkan sonuç ise öğretmenlerimizin bilgisayar ve diğer gelişmiş teknolojilerin eğitim aracı olarak kullanılması konusunda yeterli bilgiye ve anlayışa ulaşmamış olduklarıdır.

Öğretmen yetiştirilmesi konusunda bazı çözüm, teklifleri şöyle sıralanabilir:

1 Kısa dönemli hizmet içi kursları yeterli olmadığından bu kursların en kısa zamanda eksikliklerinin tam anlamıyla giderilmesi,

2 Kursa çağrılacak öğretmenlerin bu işe hazır ve istekli olmalarına dikkat edilmesi;

3 Hizmet içi eğitim kursuna tabi tutulan öğretmenlere kurs bitiminden sonra başarılı oldukları takdirde farklı bir ders ücretinin ödenmesi;

4 Bilgisayar destekli eğitim uygulayacak öğretmenin kurs müddetince iyi motive edilmesi;

5 Uygulama sahasını genişletmek maksadıyla ve kesin çözümlere ulaşmak için uzun vadeli kursların düzenlenmesi;

6 Eğitim fakültelerinin bilgisayar destekli eğitim için bölümler açması ve bu sahada öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir.

Öğretmen eğitimi konusunda ortaya çıkan problemlerden bir diğeri de planlamanın

yapılmasında objektif kriterlerin dikkate alınmaması gelmektedir. ihtiyaçların sağlıklı belirlenmesiyle beraber, bu ihtiyaca cevap verecek yeterli ve yetenekli öğretmenlerin seçilmesi daha kolay olacaktır. Halbuki, eğitim planlamacılarının gözden kaçırdıkları ve belki de dikkat etmedikleri konuların başında ülkenin geçmişten kaynaklanan ekonomik, sosyal ve kültürel yapısının diğer ülkelerden çok farklı temellere dayanmış olmasıdır. Bu temeller göz ardı edildiği müddetçe beklenen verimin istenen sürede alınamayacağı aşikârdır.

Eğitim olayı uzun vadeli bir yatırım sahası olduğu için, sonuçları da çok zaman almaktadır. Bundan ötürü, kısa vadeli eğitim yatırımlarından belli oranda bir verim alınıyor olsa bile, ömrü çok kısa olacağından, kârdan ziyade zararlara sebep olmaktadır. Maliyeti çok yüksek eğitim teknolojilerinin kullanılmasının faydaları tartışılmamakla beraber bu teknolojilerin bir sihirli değnek değmiş gibi, eğitimi geliştirip çağ atlatacağını sanmak çok yanlış olur. Teknolojinin faydaları dikkate alınarak her sahada olduğu gibi eğitimde de kullanılması çok yerinde bir karardır. Ancak, bu faydaların elde edilebilmesi için doğru zamanlama, doğru karar, doğru kullanım ve doğru icraat gerekir.

Milli Eğitim Vakfı Dergisi, Yıl:6, Sayı: 24, EkimKasımAralık 1991